

SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

KOMISJA USTAWODAWCZA

Warszawa, 21 stycznia 2020 r.

BPS.DKS.KU.0401.4.2020

prof. dr hab. inż. Jan Szmidt
Przewodniczący Konferencji
Rektorów Akademickich Szkół
Polskich

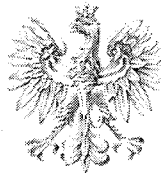
Szanowny Panie Przewodniczący,

w związku z rozpoczęciem prac nad inicjatywą ustawodawczą przez Komisję Ustawodawczą Senatu RP w zakresie projektu ustawy **o zmianie ustawy Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw** (druk senacki nr 50, dostępny na senackiej stronie internetowej), działając na podstawie art. 79a ust.1 Regulaminu Senatu, zwracam się z prośbą o sporządzenie opinii w przedmiocie rozwiązań zaproponowanych w projekcie.

Ponadto w związku z przyjętym harmonogramem prac legislacyjnych bardzo proszę o przedłożenie przedmiotowej opinii do dnia **20 lutego 2019 r.**

Z wyrazami szacunku

Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
/-/ Krzysztof Kwiatkowski

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X KADENCJA**

Warszawa, dnia 17 stycznia 2020 r.

Druk nr 50

Pan

Tomasz GRODZKI

MARSZAŁEK SENATU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Na podstawie art. 76 ust. 1 Regulaminu Senatu, my niżej podpisani senatorowie wnosimy o podjęcie postępowania w sprawie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy

**o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych
innych ustaw.**

Do reprezentowania nas w dalszych pracach nad tym projektem ustawy upoważniamy senatora Bogdana Klicha.

W załączeniu przekazujemy projekt ustawy wraz z uzasadnieniem.

(-) Paweł Arndt	(-) Janusz Gromek	(-) Antoni Mężydło
(-) Halina Bieda	(-) Jolanta Hibner	(-) Gabriela Morawska-Stanecka
(-) Ryszard Bober	(-) Danuta Jazłowiecka	(-) Janusz Pęcherz
(-) Marek Borowski	(-) Michał Kamiński	(-) Marek Plura
(-) Bogdan Borusewicz	(-) Kazimierz Kleina	(-) Aleksander Pociąg
(-) Marcin Bosacki	(-) Bogdan Klich	(-) Jadwiga Rotnicka
(-) Jacek Bury	(-) Magdalena Kochan	(-) Sławomir Rybicki
(-) Alicja Chybicka	(-) Agnieszka Kołacz-Leszczyńska	(-) Joanna Sekuła
(-) Leszek Czarnobaj	(-) Władysław Komarnicki	(-) Adam Szejnfeld
(-) Artur Dunin	(-) Wojciech Konieczny	(-) Ryszard Świński
(-) Zygmunt Frankiewicz	(-) Krzysztof Kwiatkowski	(-) Wadim Tyszkiewicz
(-) Stanisław Gawłowski	(-) Stanisław Lamczyk	(-) Jerzy Wcisła
(-) Beniamin Godyla	(-) Jan Filip Libicki	(-) Barbara Zdrojewska
(-) Agnieszka Gorgoń-Komor	(-) Beata Małecka-Libera	(-) Bogdan Zdrojewski
(-) Tomasz Grodzki	(-) Ewa Matecka	(-) Wojciech Ziemiak

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 84, 609, 730 i 914) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) uchyla się art. 9a;
- 2) art. 11a–11e otrzymują brzmienie:

„Art. 11a. 1. Do składu Rady wybierani są przez sędziów:

 - 1) Sądu Najwyższego – 1 sędzia tego Sądu;
 - 2) sądów apelacyjnych – 1 sędzia sądu powszechnego;
 - 3) sądów okręgowych – 2 sędziów sądów powszechnych;
 - 4) sądów rejonowych – 8 sędziów sądów powszechnych;
 - 5) sądów wojskowych – 1 sędzia sądu wojskowego;
 - 6) Naczelnego Sądu Administracyjnego – 1 sędzia tego Sądu;
 - 7) wojewódzkich sądów administracyjnych – 1 sędzia wojewódzkiego sądu administracyjnego

- w wyborach bezpośrednich i w głosowaniu tajnym.

2. Sędziowie obowiązani są brać udział w wyborach.

3. Jeżeli w tym samym głosowaniu wybiera się kilku członków Rady, o których mowa w ust. 1 pkt 3 lub 4, sędzia może oddać głos na kandydatów w liczbie nie większej niż liczba wybieranych członków Rady.

4. Członkiem Rady zostaje kandydat, który otrzymał najwięcej głosów, a w przypadku wyboru kilku członków Rady – kandydaci, którzy otrzymali kolejno największą liczbę głosów. W przypadku uzyskania przez kandydatów równej liczby głosów, członkiem Rady zostaje sędzia starszy służbą.

”

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych, ustawę z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawę z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze oraz ustawę z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym.

Art. 11b. 1. Prawo zgłoszenia kandydata na członka Rady ma:

- 1) grupa:
 - a) w przypadku sądów, o których mowa w art. 11a ust. 1 pkt 1, 2, 5-7 – 10 sędziów,
 - b) w przypadku sądów, o których mowa w art. 11a ust. 1 pkt 3 – 30 sędziów,
 - c) w przypadku sądów, o których mowa w art. 11a ust. 1 pkt 4 – 50 sędziów
- uprawnionych do udziału w wyborach danego członka Rady;
- 2) Rzecznik Praw Obywatelskich;
- 3) Naczelna Rada Adwokacka;
- 4) Krajowa Rada Radców Prawnych;
- 5) Krajowa Rada Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym;
- 6) organ, o którym mowa w art. 178 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, uprawniony do nadawania stopni naukowych w zakresie nauk prawnych;
- 7) grupa co najmniej 2000 obywateli, mających prawo wybierania do Sejmu.

2. Kandydatem na członka Rady, o którym mowa w art. 11a ust. 1, nie może być sędzia, który jest albo w okresie pięciu lat przed dniem ogłoszenia wyborów był delegowany do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości lub innej jednostce organizacyjnej podległej Ministrowi Sprawiedliwości lub przez niego nadzorowanej, a także Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej albo urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw zagranicznych.

3. Kandydatów zgłasza się organowi zarządzającemu wybory w terminie miesiąca od dnia ogłoszenia postanowienia, o którym mowa art. 11d ust. 1.

4. Do zgłoszenia dołącza się zgodę sędziego na kandydowanie.

5. Organ zarządzający wybory udostępnia kandydatowi, na potrzeby związane z wyborami, stronę internetową Sądu Najwyższego albo Naczelnego Sądu Administracyjnego.

6. Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa, w porozumieniu z organem zarządzającym wybory, organizuje, na wniosek kandydatów, nie później niż w terminie 7 dni przed wyborami publiczne wysłuchanie kandydatów, obejmujące ich wystąpienie i możliwość zadawania pytań przez obywateli. Formę i porządek wysłuchania publicznego określa uchwała Krajowej Rady Sądownictwa. Z wysłuchania publicznego prowadzi się internetową transmisję, a jego zapis wideo zamieszcza się na stronie Rady.

Art. 11c. Wybory przeprowadza się w formie kart wyborczych albo w formie głosowania elektronicznego zapewniającego tajność i bezpieczeństwo głosowania.

Art. 11d. 1. Wybory członków Rady, o których mowa w art. 11a ust. 1:

- 1) pkt 1–5 zarządza Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego;
 - 2) pkt 6 i 7 zarządza Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego
- w drodze postanowienia, ogłaszanego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

2. W postanowieniu, o którym mowa w ust. 1 określa się:

- 1) dzień wyborów, przypadający najpóźniej na miesiąc przed upływem kadencji członka Rady;
- 2) liczbę wybieranych członków Rady przez sędziów, o których mowa w art. 11a ust. 1;
- 3) formę przeprowadzania wyborów;
- 4) terminy czynności wyborczych.

3. Organ zarządzający wybory:

- 1) w terminie 7 dni od upływu terminu, o którym mowa w art. 11b ust. 3 ogłasza na stronie internetowej Sądu Najwyższego albo Naczelnego Sądu Administracyjnego listę kandydatów, ze wskazaniem podmiotów zgłaszających kandydatów;
- 2) w przypadku wyborów w formie kart wyborczych, zarządza wydrukowanie kart do głosowania i ich dostarczenie do sądów, o których mowa w art. 11a ust. 1, w liczbie odpowiadającej liczbie sędziów danego sądu, w terminie umożliwiającym prawidłowy przebieg wyborów;
- 3) powołuje komisję wyborczą, o której mowa w art. 11g.

Art. 11e. 1. Prezesi sądów, o których mowa w art. 11a ust. 1, w których przeprowadza się wybory:

- 1) informują organ zarządzający wybory o aktualnej liczbie sędziów danego sądu;
- 2) w przypadku wyborów w formie kart wyborczych, po ogłoszeniu listy kandydatów, powołują komisję skrutacyjną składającą się przynajmniej z 3 sędziów, w tym przewodniczącego, niebędących kandydatami na członków Rady;
- 3) zapewniają prawidłowy przebieg głosowania.

2. Na wniosek prezesa sądu organ zarządzający wybory może utworzyć jedną komisję skrutacyjną dla więcej niż jednego sądu, o którym mowa w art. 11a ust. 1 pkt 2–5 i 7.”;

- 3) po art. 11e dodaje się art. 11f–11i w brzmieniu:

„Art. 11f. 1. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego i Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego, określi w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób głosowania w formie kart wyborczych;
- 2) wzory listy poparcia kandydatów, kart do głosowania, listy uprawnionych do głosowania, protokołów wyborczych oraz obwieszczenia, o którym mowa w art. 11g ust. 2

- mając na względzie potrzebę zapewnienia sprawnego przeprowadzenia wyborów.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, Minister Sprawiedliwości może także określić zasady przeprowadzania wyborów w formie głosowania elektronicznego.

Art. 11g. 1. Oddane w wyborach głosy wraz z niewykorzystanymi kartami do głosowania, protokołem wyborczym sporządzonym przez komisję skrutacyjną oraz listą głosujących przekazywane są niezwłocznie komisji wyborczej.

2. Komisja wyborcza terminie 3 dni od daty wyborów, dokonuje obliczenia głosów, sporządza protokół wyborczy i ogłasza wyniki w drodze obwieszczenia ogłaszanego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

Art. 11h. 1. Organ zarządzający wybory, na wniosek sędziego udostępnia niezwłocznie dokumenty związane z wyborami.

2. W terminie 14 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów sędzia może wnieść do Sądu Najwyższego protest przeciwko ważności wyboru członka Rady. Przepis art. 82 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2019 r. poz. 684 i 1504) stosuje się odpowiednio.

3. Sąd Najwyższy rozpoznaje protesty wyborcze w postępowaniu nieprocesowym, w ciągu 30 dni po upływie terminu do wnoszenia protestów, w składzie 3 sędziów, z udziałem przewodniczącego właściwej komisji wyborczej lub innego członka komisji.

4. Orzekając o nieważności wyboru członka Rady Sąd Najwyższy stwierdza wygaśnięcie mandatu oraz postanawia o przeprowadzeniu wyborów ponownych w całości lub o ponownym przeprowadzeniu niektórych czynności wyborczych.

Art. 11i. W przypadku wygaśnięcia mandatu członka Rady, o którym mowa w art. 11a, przed upływem kadencji, wybory zarządza się na dzień przypadający nie później niż w terminie 3 miesięcy od dnia wygaśnięcia mandatu.”;

- 4) po art. 22 dodaje się art. 22a w brzmieniu:

„Art. 22a. 1. Przy Radzie działa Rada Społeczna, która przedstawia opinie w sprawach, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1, a także, na wniosek Prezydium Rady, w innych sprawach należących do zadań Rady.

2. W skład Rady Społecznej wchodzi:

- 1) osoba wskazana przez Naczelną Radę Adwokacką;
- 2) osoba wskazana przez Krajową Radę Radców Prawnych;
- 3) osoba wskazana przez Krajową Radę Notarialną;
- 4) osoba wskazana przez Radę Główną Nauki i Szkolnictwa Wyższego;
- 5) osoba wskazana przez Rzecznika Praw Obywatelskich;
- 6) osoba wskazana przez Krajową Radę Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym;
- 7) trzech przedstawicieli organizacji pozarządowych wskazanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Kadencja Rady Społecznej trwa 4 lata.

4. Rada Społeczna wybiera spośród swoich członków przewodniczącego i jego zastępcę.

5. Przewodniczący lub wyznaczony przez niego członek Rady Społecznej może zabierać głos na posiedzeniach plenarnych Rady w celu przedstawienia opinii w sprawach, o których w ust. 1.

6. Członkowie Rady Społecznej mogą brać udział w pracach zespołów wyznaczanych na podstawie art. 31 ust. 1.

7. Rada Społeczna określa w regulaminie tryb swojego działania.”;

- 5) w art. 24 ust 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Do pracowników Biura stosuje się przepisy o pracownikach urzędów państwowych.”;

- 6) w art. 31 uchyla się ust. 2a–2d;

- 7) w art. 35 uchyla się ust. 3;

- 8) art. 44 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Uczestnik postępowania może odwołać się do Sądu Najwyższego z powodu sprzeczności uchwały Rady z prawem.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2216) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 39a:
 - a) w § 1:
 - w pkt 1 w lit. b wyrazy „dwóch sędziów Izby Dyscyplinarnej i jednego ławnika” zastępuje się wyrazami „trzech sędziów”,
 - w pkt 2 wyrazy „dwóch sędziów Izby Dyscyplinarnej i jednego ławnika” zastępuje się wyrazami „pięciu sędziów”,
 - b) w § 4 wyrazy „Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Dyscyplinarnej” zastępuje się wyrazami „Sąd Najwyższy”;
- 2) w art. 39b § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, powierza obowiązki sędziego sądu dyscyplinarnego przy wojskowym sądzie okręgowym sędziemu posiadającemu co najmniej dziesięcioletni staż pracy na stanowisku sędziego.”;
- 3) w art. 39c:
 - a) w § 1 wyrazy „Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracami Izby Dyscyplinarnej” zastępuje się wyrazami „Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego”,
 - b) w § 2 wyrazy „Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracami Izby Dyscyplinarnej” zastępuje się wyrazami „Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego”;
- 4) w art. 40 w § 2 wyrazy „Minister Sprawiedliwości” zastępuje się wyrazami „Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego”.

Art. 3. W ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2019 r. poz. 1882) w art. 51 w ust. 2:

- 1) w pkt 1 w lit. b wyrazy „2 sędziów Izby Dyscyplinarnej i 1 ławnika” zastępuje się wyrazami „3 sędziów”;
- 2) w pkt 2 wyrazy „2 sędziów Izby Dyscyplinarnej i 1 ławnika” zastępuje się wyrazami „5 sędziów”.

Art. 4. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 52, 55, 60, 125, 771, 1469, 1495 i 1544) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 77 w § 1 w pkt 3 skreśla się wyrazy „albo Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej w odniesieniu do sędziów delegowanych do tej izby”;
- 2) w art. 110:
 - a) w § 1:
 - w pkt 1 w lit. b wyrazy „dwóch sędziów Izby Dyscyplinarnej i jednego ławnika” zastępuje się wyrazami „trzech sędziów”,
 - w pkt 2 wyrazy „dwóch sędziów Izby Dyscyplinarnej i jednego ławnika” zastępuje się wyrazami „pięciu sędziów”,
 - b) w § 3 wyrazy „Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracami Izby Dyscyplinarnej” zastępuje się wyrazami „Sąd Najwyższy”;
- 3) w art. 110a § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa, powierza obowiązki sędziego sądu dyscyplinarnego przy sądzie apelacyjnym sędziemu sądu powszechnego posiadającemu co najmniej dziesięcioletni staż pracy na stanowisku sędziego.”;
- 4) w art. 110b:
 - a) w § 1 wyrazy „Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracami Izby Dyscyplinarnej” zastępuje się wyrazami „Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego”,
 - b) w § 2 wyrazy „Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracami Izby Dyscyplinarnej” zastępuje się wyrazami „Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego”;
- 5) w art. 112 w § 3 wyrazy „Minister Sprawiedliwości” zastępuje się wyrazami „Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego”;
- 6) uchyla się art. 112b i art. 112c;
- 7) w art. 112d skreśla się wyrazy „Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości.”;
- 8) w art. 114 w § 7:
 - a) w zdaniu pierwszym wyrazy „Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracami Izby Dyscyplinarnej” zastępuje się wyrazami „Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego”,
 - b) w zdaniu drugim wyrazy „Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracami Izby Dyscyplinarnej” zastępuje się wyrazami „Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego”.

Art. 5. W ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2019 r. poz. 740) w art. 145 w § 1:

- 1) pkt 1 w lit. b wyrazy „2 sędziów Izby Dyscyplinarnej i 1 ławnika” zastępuje się wyrazami „3 sędziów”,
- 2) w pkt 2 wyrazy „2 sędziów Izby Dyscyplinarnej i 1 ławnika” zastępuje się wyrazami „5 sędziów”.

Art. 6. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2019 r. poz. 825) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3 uchyla się pkt 5;
- 2) art. 4 otrzymuje brzmienie:

„Art. 4. Wewnętrzną organizację Sądu Najwyższego, szczegółowy podział spraw między izby oraz zasady wewnętrznego postępowania określa regulamin Sądu Najwyższego, uchwalany przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego. Regulamin Sądu Najwyższego podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.”;

- 3) po art. 4 dodaje się art. 4a w brzmieniu:

„Art. 4a. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego, ustala, w drodze rozporządzenia, liczbę stanowisk sędziowskich w Sądzie Najwyższym, w tym liczbę Prezesów Sądu Najwyższego.”;

- 4) w art. 5 w § 1 uchyla się zdanie drugie;
- 5) w art. 6 uchyla się § 2;
- 6) w art. 7 uchyla się § 2 i § 4–6;
- 7) uchyla się art. 20;
- 8) uchyla się rozdział 3;
- 9) w art. 35 w § 3 uchyla się zdanie czwarte;
- 10) w art. 36 w § 8 w zdaniu pierwszym skreśla się wyrazy „i Prezesowi Sądu Najwyższego kierującemu pracą Izby Dyscyplinarnej”;
- 11) w art. 44 uchyla się § 11;
- 12) w art. 47 skreśla się wyrazy „oraz Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej”;
- 13) w art. 48 uchyla się § 7;

- 14) w art. 55 w § 3 skreśla się wyrazy „oraz Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej”;
- 15) w art. 59 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§1. W rozpoznawaniu skarg nadzwyczajnych uczestniczą ławnicy Sądu Najwyższego.”;
- 16) w art. 60 uchyla się pkt 6;
- 17) w art. 63 w § 6 w zdaniu pierwszym skreśla się wyrazy „oraz postępowania dyscyplinarnego”;
- 18) w art. 70 w § 3 skreśla się wyrazy „oraz Prezesem Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej”;
- 19) w art. 73 w § 1 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) w pierwszej instancji – Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów Sądu Najwyższego;

2) w drugiej instancji – Sąd Najwyższy w składzie siedmiu sędziów Sądu Najwyższego.”;
- 20) w art. 75 w § 4 uchyla się zdanie drugie;
- 21) w art. 76:
 - a) w § 1 w zdaniu pierwszym skreśla się wyrazy „Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej,”;
 - b) uchyla się § 8–11;
- 22) w art. 77 uchyla się § 2;
- 23) uchyla się art. 78;
- 24) uchyla się art. 79;
- 25) w art. 97 w § 3 uchyla się zdanie drugie;
- 26) w tytule rozdziału 9 skreśla się wyrazy „, Kancelaria Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej”;
- 27) w art. 98:
 - a) w § 1 skreśla się wyrazy „, Kancelaria Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej”,
 - b) uchyla się § 3;
- 28) uchyla się art. 100;
- 29) w art. 102 uchyla się § 2;

- 30) w art. 103 w § 1 skreśla się wyrazy „oraz Szefa Kancelarii Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej”;
- 31) w załączniku w pkt 3 skreśla się wyrazy „, Nadzwyczajny Rzecznik Dyscyplinarny”.

Art. 7. 1. Mandat członków Krajowej Rady Sądownictwa wybranych na podstawie art. 9a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 wygasa.

2. Wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa w miejsce członków, o których mowa w ust. 1, dokonuje się na podstawie ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, z tym że:

- 1) wybory przeprowadza się w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy;
- 2) publiczne wysłuchanie kandydatów zarządzają i organizują Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego oraz Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Art. 8. 1. Postępowanie w sprawie indywidualnej dotyczącej powołania do pełnienia urzędu sędziego albo asesora sądowego w sądzie administracyjnym toczące się przed Krajową Radą Sądownictwa umarza się.

2. Postępowanie w sprawie indywidualnej innej niż sprawa, o której mowa w ust. 1, ulega zawieszeniu do czasu wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa na podstawie art. 7 ust. 2 niniejszej ustawy.

Art. 9. 1. Uchwały w sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu sędziego albo asesora sądowego w sądzie administracyjnym podjęte przez Krajową Radę Sądownictwa, w której skład wchodził członek wybrany na podstawie art. 9a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, tracą moc.

2. Postępowanie wszczęte na skutek odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa, o której mowa w ust. 1, podlega umorzeniu.

3. Sprawy indywidualne inne niż sprawy dotyczące powołania do pełnienia urzędu sędziego albo asesora sądowego w sądzie administracyjnym rozstrzygnięte uchwałami Krajowej Rady Sądownictwa, w której skład wchodził członek wybrany na podstawie art. 9a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, podlegają ponownemu rozpatrzeniu na wniosek uczestnika postępowania zgłoszony w terminie miesiąca od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 10. W przypadku obwieszczenia o wolnym stanowisku sędziowskim albo wolnym stanowisku asesorskim, które zostało ogłoszone od dnia wejścia w życie ustawy z dnia

8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 3) i przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, termin, o którym mowa w art. 57 § 1 ustawy zmienianej w art. 4 albo termin, o którym mowa w art. 31 § 2 ustawy zmienianej w art. 6, biegnie od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 11. 1. Sędzia Sądu Najwyższego, sędzia sądu powszechnego, sędzia sądu administracyjnego, sędzia sądu wojskowego oraz asesor sądowy w sądzie administracyjnym, który został powołany na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w której skład wchodził członkowie wybrani na podstawie art. 9a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, nie może wykonywać czynności wynikających z tego powołania.

2. W terminie miesiąca od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy sędzia oraz asesor sądowy, o którym mowa w ust. 1, ma prawo złożyć oświadczenie o zrzeczeniu się urzędu wraz z jednoczesnym zgłoszeniem zamiaru powrotu na stanowisko zajmowane poprzednio lub stanowisko równorzędne poprzednio zajmowanemu.

3. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 2, właściwy organ przekazuje:

- 1) Krajowej Radzie Sądownictwa – w przypadku gdy oświadczenie obejmuje zgłoszenie zamiaru powrotu na stanowisko sędziego sądu powszechnego, sędziego sądu wojskowego, asesora sądowego w wojewódzkim sądzie administracyjnym albo sędziego sądu administracyjnego;
- 2) Prokuratorowi Generalnemu – w przypadku gdy oświadczenie obejmuje zgłoszenie powrotu na stanowisko prokuratora;
- 3) Prezesowi Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej – w przypadku gdy wniosek dotyczy powrotu na stanowisko radcy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) rektorowi szkoły wyższej, dyrektorowi instytutu naukowego Polskiej Akademii Nauk lub dyrektorowi instytutu badawczego – w przypadku gdy wniosek dotyczy powrotu na stanowisko nauczyciela akademickiego lub pracownika naukowego;
- 5) kierownikowi właściwego urzędu – w przypadku gdy wniosek dotyczy powrotu na stanowisko w instytucji publicznej.

4. Zajmowanie stanowiska sędziego po upływie terminu, o którym mowa w ust. 2, stanowi oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawa, za którą sąd dyscyplinarny wymierza karę złożenia sędziego z urzędu.

5. Przepis ust. 4 stosuje się odpowiednio do asesora sądowego, o którym mowa w ust. 1.

Art. 12. 1. Orzeczenia wydane przez sądy, w których składzie uczestniczył sędzia lub asesor sądowy, o którym mowa w art. 11 ust. 1, pozostają w mocy.

2. Orzeczenia wydane przez sądy, w których składzie uczestniczyli sędziowie Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, są nieważne.

3. Okoliczność, o której mowa w ust. 1, stanowi podstawę do wniesienia środka zaskarżenia, a także wniosku albo skargi o wznowienie postępowania.

4. Wniosek albo skargę o wznowienie postępowania opartą na podstawie, o której mowa w ust. 3, można wnieść w terminie roku od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Terminów, o których mowa w art. 407 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, 1495, 1649 i 1818) oraz art. 277 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2325) nie stosuje się.

5. Koszty sądowe w sprawach, o których mowa w ust. 3, ponosi Skarb Państwa.

Art. 13. 1. Kadencja sędziego sądu dyscyplinarnego przy wojskowym sądzie okręgowym, powołanego na podstawie art. 39b ust. 1 ustawy zmienianej w art. 2, wygasa z upływem 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, chyba że Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego postanowi o dalszym sprawowaniu przez daną osobę obowiązków sędziego sądu dyscyplinarnego przy wojskowym sądzie okręgowym.

2. Kadencja sędziego sądu dyscyplinarnego przy sądzie apelacyjnym, powołanego na podstawie art. 110a § 1 ustawy zmienianej w art. 4, wygasa z upływem 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, chyba że Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego postanowi o dalszym sprawowaniu przez daną osobę obowiązków sędziego sądu dyscyplinarnego przy sądzie apelacyjnym.

3. Kadencja Rzecznika Dyscyplinarnego Sądów Wojskowych oraz Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądów Wojskowych, powołanych na podstawie art. 40 § 2 ustawy zmienianej w art. 2, wygasa z upływem miesiąca od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, chyba że Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego postanowi o dalszym sprawowaniu przez daną osobę obowiązków Rzecznika Dyscyplinarnego Sądów Wojskowych albo Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądów Wojskowych.

4. Kadencja Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych oraz Zastępców Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, powołanych na podstawie art. 112 § 3 ustawy zmienianej w art. 4, wygasa z upływem miesiąca od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, chyba że Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego postanowi

o dalszym sprawowaniu przez daną osobę obowiązków Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych albo Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych.

Art. 14. Tworzy się Radę Społeczną przy Krajowej Radzie Sądownictwa.

Art. 15. 1. Znosi się Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego.

2. Stosunek służbowy sędziów Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego wygasa.

3. Wszczęte i niezakończone sprawy należące do właściwości Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego są prowadzone przez:

- 1) Izbę Karną – w przypadku spraw, o których mowa w art. 27 § 1 pkt 1 ustawy zmienianej w art. 6, w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy;
- 2) Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych – w przypadku spraw, o których mowa w art. 27 § 1 pkt 2 i 3 ustawy zmienianej w art. 6, w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 16. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem art. 7, art. 8, art. 9 ust. 1 i 2, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1–3 i art. 15, które wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Wyjaśnienie celu ustawy, a także zadań Senatu w zakresie wykonywania orzeczeń TSUE

Celem projektowanej ustawy jest dostosowanie przepisów prawa krajowego, w zakresie obowiązku zapewnienia każdemu prawa do niezawisłego i bezstronnego sądu, do wymogów wynikających z prawa Unii Europejskiej – art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 9 ust. 1 dyrektywy Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy.

W wyroku z dnia 19 listopada 2019 r., wydanym w sprawach połączonych C-585/18, C-624/18 i C-625/18, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej także: Wyrok TSUE) orzekł, że art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej i art. 9 ust. 1 dyrektywy Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającej ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie temu, by spory dotyczące stosowania prawa Unii mogły należeć do wyłącznej właściwości organu niestanowiącego niezawisłego i bezstronnego sądu w rozumieniu pierwszego z tych przepisów. TSUE orzekł, że o uznaniu, że dany organ nie stanowi niezawisłego i bezstronnego sądu, decydują obiektywne okoliczności, w jakich został utworzony dany organ, oraz jego cechy, a także pozytywna odpowiedź na pytanie czy sposób, w jaki zostali powołani członkowie danego organu, może wzbudzić w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do niezależności tego organu od czynników zewnętrznych, w szczególności od bezpośrednich lub pośrednich wpływów władzy ustawodawczej i wykonawczej, oraz jego neutralności względem ścierających się przed nim interesów, i prowadzić w ten sposób do braku przejawiania przez ten organ oznak niezawisłości lub bezstronności, co mogłoby podważyć zaufanie, jakie sądownictwo powinno budzić w jednostkach w społeczeństwie demokratycznym.

Omawiane orzeczenie zostało wydane na skutek zadania przez Sąd Najwyższy Izbę Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, trzech pytań prejudycjalnych, mających za przedmiot wątpliwość czy Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego jest sądem w rozumieniu prawa europejskiego. Podstawą zaistniałych wątpliwości był fakt, że Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego składa się w całości z osób wskazanych przez Krajową Radę Sądownictwa do

powołania na stanowiska sędziowskie, w sytuacji gdy 23 z 25 członków Rady zasiada w niej na skutek decyzji podjętych przez władzę wykonawczą i ustawodawczą, zaś jedynie 2 członków Rady jest rzeczywistymi przedstawicielami władzy sądowniczej.

Trybunał Sprawiedliwości, wydając orzeczenie z dnia 19 listopada 2019 r., określił wskazane powyżej kryteria, jakie powinien spełniać niezawisły i bezstronny sąd w rozumieniu prawa europejskiego. Jednocześnie Trybunał orzekł, że to do sądu odsyłającego, a zatem do Sądu Najwyższego Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, należy ustalenie, przy wzięciu pod uwagę wszystkich istotnych informacji, którymi dysponuje, czy Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego jest niezawisłym i bezstronnym sądem.

Sąd Najwyższy Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, opierając się na wyroku TSUE z dnia 19 listopada 2019 r., w wyroku z dnia 5 grudnia 2019 r. (III PO 7/18) orzekł, że Krajowa Rada Sądownictwa w obecnym składzie nie jest organem bezstronnym i niezawisłym od władzy ustawodawczej i wykonawczej. W konsekwencji powyższego Sąd Najwyższy orzekł również, że Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego nie jest sądem w rozumieniu prawa Unii Europejskiej, a przez to nie jest sądem w rozumieniu prawa krajowego.

Mając na względzie powyższe, należy uznać, że na mocy wyroku TSUE z dnia 19 listopada 2019 r. doszło do wiążącego Polskę ustalenia, że ustawowe przepisy krajowe, regulujące zasady kształtowania składu osobowego Krajowej Rady Sądownictwa (dalej także: KRS) z naruszeniem uprawnień władzy sądowniczej, są niezgodne z prawem Unii Europejskiej. Niezgodność w/w przepisów z prawem europejskim, skutkuje również wadliwością – z punktu widzenia tego prawa – czynności podejmowanych przez wadliwie ukształtowaną Krajową Radę Sądownictwa, w tym także na czynności w zakresie wskazywania kandydatów do powołania na stanowiska sędziowskie.

Z uwagi na fakt, że w skład Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego wchodzi wyłącznie osoby powołane na stanowiska sędziowskie na skutek wniosku wadliwie ukształtowanej Krajowej Rady Sądownictwa, należy uznać, że Izba ta nie może być uznana za sąd w rozumieniu prawa europejskiego.

W tym stanie rzeczy – z uwagi na wymóg zgodności prawa krajowego z prawem Unii Europejskiej – powstała konieczność przeprowadzenia zmian ustawowych, zapewniających dostosowanie norm krajowych do norm unijnych. Tym bardziej, że wadliwość krajowego systemu prawnego, stwierdzona wskazanymi wyżej wyrokami TSUE i SN, dotyczy nie tylko

sędziów Izby Dyscyplinarnej SN, lecz także innych sędziów SN oraz sędziów sądów powszechnych powołanych przez Krajową Radę Sądownictwa, której skład i sposób powołania nie odpowiada standardom niezależności i niezawisłości wynikającym z prawa UE. Z tego względu konieczna jest pilna nowelizacja ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz ustawy o Sądzie Najwyższym, a także niektórych innych ustaw, która prowadziłaby do systemowego rozwiązania wskazanego wyżej problemu prawnego i kompleksowego wykonania orzeczenia TSUE.

W dotychczasowej praktyce funkcjonowania Senat Rzeczypospolitej Polskiej wielokrotnie podejmował się inicjatyw ustawodawczych, mających na celu wykonywanie orzeczeń (TK, TSUE, ETPCz), uznających określone regulacje prawne za niezgodne z normami wyższego rzędu. W szczególności należy nadmienić, że VII i VIII kadencja Senatu obfitowały w szereg senackich inicjatyw ustawodawczych, mających za przedmiot wykonanie orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego. W trakcie swojej VII kadencji, Senat wystąpił aż z 77 inicjatywami ustawodawczymi, mającymi za przedmiot wykonanie orzeczeń TK. W trakcie VIII kadencji Senatu takich inicjatyw ustawodawczych było 62. W sumie Senat wystąpił z 173 inicjatywami ustawodawczymi, mającymi za przedmiot wykonanie wyroków Trybunału Konstytucyjnego¹.

Wobec wieloletniej tradycji Senatu, polegającej na dbałości o porządkowanie systemu prawnego w Polsce i dostosowywanie ustawodawstwa do norm wyższego rzędu, Senat RP jest naturalnie predystynowanym podmiotem do wystąpienia z inicjatywą ustawodawczą, mającą na celu dostosowanie przepisów prawa krajowego do norm europejskich.

Prace koncepcyjne odnoszące się do obowiązków ustawodawcy, wynikających z wyroku TSUE z dnia 19 listopada 2019 r. i wyroku Sadu Najwyższego Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 5 grudnia 2019 r. (III PO 7/18), podjęte zostały niemal natychmiast po ogłoszeniu wyroku z dnia 5 grudnia 2019 r. Marszałek Senatu patronował pracom zespołu roboczego, w skład którego weszli senatorowie oraz przedstawiciele organizacji społecznych i eksperci. Wynikiem prac tego zespołu jest niniejszy projekt ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw.

¹ Liczbowe zestawienie inicjatyw ustawodawczych Senatu kadencje I-IX, https://www.senat.gov.pl/gfx/senat/userfiles/_public/k8/statystyki/podstawowe_dane_1-9/07_inicjatywy_1-9.pdf

Zmiany normatywne, które w ostatnich latach wprowadzono w obszarze wymiaru sprawiedliwości, w szczególności ustawowych regulacji dotyczących Krajowej Rady Sądownictwa i Sądu Najwyższego, których skutkiem – jak wynika z przywołanych wyżej orzeczeń TSUE i SN – jest podważenie standardów niezależności sądów i niezawisłości sędziów w zakresie funkcjonowania tych organów, wymagają przeprowadzenia gruntownych zmian zarówno w ustawie o Sądzie Najwyższym, jak i ustawie o Krajowej Radzie Sądownictwa. Zespół pracujący nad niniejszym projektem ustawy ma pełną świadomość głębokiej wadliwości tych ustaw. Biorąc jednak pod uwagę ryzyko wystąpienia dysfunkcjonalności w systemie wymiaru sprawiedliwości, projekt zawiera jedynie zmiany najpilniejsze i niezbędne do prawidłowego wykonania wyroku TSUE, o którym mowa wyżej.

Podstawowym celem projektu jest zatem dostosowanie w niezbędnym zakresie przepisów krajowych do wymogów prawa europejskiego, a także Konstytucji RP, co jest niezbędne dla zatrzymania postępującego chaosu w polskim wymiarze sprawiedliwości i zażegnania ryzyka braku uznawania orzeczeń polskich sądów przez sądy państw członkowskich Unii Europejskiej.

Należy podkreślić, że to nie orzeczenie TSUE, lecz kryzys konstytucyjny wywołany nieodpowiedzialnymi zmianami ustawy o KRS oraz ustawy o SN mającymi miejsce w ciągu ostatnich kilku lat, spowodowały konieczność opracowania przedmiotowego projektu.

2. Analiza rzeczywistego stanu normatywnego oraz skutków wejścia w życie Wyroku TSUE

W wyniku interpretacji dokonanej w Wyroku TSUE uznał, że przepisy art. 267 akapit 3 TFUE (krajowy sąd ostatniej instancji na potrzeby procedury prejudycjalnej) w związku z art. 19 ust. 1 i art. 2 TUE oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (zasada skutecznej ochrony sądowej) nie pozwalają, aby spory dotyczące stosowania prawa Unii były rozstrzygane przez organ niestanowiący niezawisłego i bezstronnego sądu. Jednocześnie TSUE stwierdził, że wymóg niezawisłości i bezstronności nie jest spełniony wtedy, gdy obiektywne okoliczności, w jakich został utworzony dany organ, oraz jego cechy, a także sposób, w jaki zostali powołani jego członkowie, mogą wzbudzić uzasadnione wątpliwości co do niezależności tego organu od czynników zewnętrznych. TSUE podkreślił, że wątpliwości takie mogą dotyczyć w szczególności niezależności tego organu od bezpośrednich lub pośrednich wpływów władzy ustawodawczej i wykonawczej, oraz jego neutralności względem ścierających się przed nim interesów, i mogą prowadzić w ten sposób do braku

przejawiania przez ten organ oznak niezawisłości lub bezstronności, co mogłoby podważyć zaufanie, jakie sądownictwo powinno budzić w społeczeństwie demokratycznym.

Jednocześnie TSUE powierzył sądom krajowym ustalenie, czy wymogi niezawisłości i bezstronności są spełnione w przypadku organu takiego jak Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego. Gdyby ocena sądu krajowego w tym zakresie była negatywna, TSUE wskazał, że z zasady pierwszeństwa prawa Unii Europejskiej wynika obowiązek sądu krajowego takiego zastosowania przepisów prawa krajowego, aby dany spór sądowy mógł zostać rozpatrzony przez sąd, który spełnia wyżej wskazane wymogi niezawisłości i bezstronności. Oznacza to pominięcie organu niespełniającego tych wymogów. W przeciwnym razie bowiem rozpatrywanie sprawy indywidualnej przez organ pozbawiony cechy niezawisłości i bezstronności pozbawiłoby jednostki skutecznego środka odwoławczego w rozumieniu obowiązujących przepisów prawa Unii Europejskiej.

Z wyroku TSUE wynika, że kluczowym elementem prowadzonej przez sąd krajowy oceny, czy dany organ orzekający spełnia wymogi niezawisłości i bezstronności, jest analiza statusu Krajowej Rady Sądownictwa, jako podmiotu powołującego sędziów do takiego organu.

Jak wskazano w szczególności w punkcie 138 wyroku TSUE, warunki bezstronności i niezawisłości organu orzekającego są spełnione pod warunkiem, że sam podmiot powołujący sędziów, czyli KRS, jest wystarczająco niezależny od władzy ustawodawczej i wykonawczej oraz od Prezydenta RP, a więc organu, któremu KRS przedkłada wniosek o powołanie sędziego. Z kolei w punkcie 140 wyroku TSUE ustalono, że spełnianie wymogów niezależności KRS od władzy ustawodawczej i wykonawczej zależy od okoliczności faktycznych i prawnych, dotyczących „zarazem okoliczności, w jakich członkowie KRS zostali wybrani, oraz sposobu, w jaki organ ten konkretnie wypełnia wyznaczoną mu rolę”. W ten sposób TSUE potwierdził wątpliwości polskiego Sądu Najwyższego co do statusu KRS, a następnie w kolejnych punktach wyroku przedstawił szczegółowo czynniki, jakie muszą być brane pod uwagę przy ocenie niezależności KRS od władzy ustawodawczej i wykonawczej, a w konsekwencji przy ocenie niezawisłości i bezstronności organów orzekających, powołanych przez KRS.

Na podstawie wskazanych kryteriów oceny niezależności KRS oraz niezawisłości i bezstronności organów przez KRS powołanych, Sąd Najwyższy w dniu 5 grudnia 2019 r. w swoim wyroku uznał, że KRS nie spełnia wymogu niezależności od władzy ustawodawczej i

wykonawczej, a w konsekwencji, że Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego, powołana w całości przez tę KRS, nie stanowi sądu w rozumieniu europejskiego standardu niezależności sądów, a tym samym konieczne jest przejęcie jej kompetencji przez inny sąd, spełniający ten standard. Orzeczenie Sądu Najwyższego w tej sprawie jest prawomocne i zgodnie z art. 365 Kodeksu postępowania cywilnego, „wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji”.

Należy podkreślić, że znaczenie wyroku TSUE wykracza daleko poza sprawę, na kanwie której zostały zadane pytania prejudycjalne, stanowiące przyczynę jego wydania, i która w wyniku wyroku TSUE została rozstrzygnięta jako pierwsza. Zgodnie z utrwaloną w orzecznictwie TSUE tzw. doktryną CILFIT (doktryną aktów jasnych i wyjaśnionych)², „raz dokonana interpretacja pozwala sądom na odwołanie się do poprzedniego wyroku TS [Trybunału Sprawiedliwości]. W szczególności dotyczy to sądów obowiązanych do skierowania wniosku na podstawie art. 267 ak. 3 TFUE (od których wyroków nie przewidziano odwołań w prawie wewnętrznym). Ponadto, do wcześniejszej interpretacji TS [Trybunału Sprawiedliwości] powinny się też odwołać niższe sądy krajowe, które w ogóle nie mają obowiązku zwracania się do TS [Trybunału Sprawiedliwości]”³.

Oznacza to, że wyrok TSUE będzie miał bardzo istotny wpływ na polski system prawny. Jak słusznie podkreśla się we wspólnym stanowisku polskich organizacji pozarządowych z dnia 20 listopada 2019 r.⁴, ze względu na obowiązek stosowania przyjętej w nim interpretacji przez inne sądy krajowe oraz zagraniczne sądy w państwach członkowskich Unii Europejskiej, wyrok TSUE będzie miał w szczególności wpływ na status kilkuset sędziów orzekających w sądach w całej Polsce⁵, którzy nominację sędziowską albo awans otrzymali dzięki rekomendacji nowej KRS. Jak stwierdzają autorzy tego stanowiska,

² Zob. wyrok TSUE w sprawie 283/81, *Srl CILFIT and Lanificio di Gavardo SpA v. Ministero della Sanità*, ECR 1982.

³ P. Dąbrowska-Kłosińska, *Skutki wyroków prejudycjalnych TS w postępowaniu przed sądami krajowymi w świetle orzecznictwa i Traktatu z Lizbony*, Europejski Przegląd Sądowy, grudzień 2010, s. 9.

⁴ Wspólne stanowisko w sprawie wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 19 listopada 2019 r. w sprawach połączonych AK (C-585/18), CP (C-624/18) i DO (C-625/18) – Amnesty International Polska, Archiwum Osiatyńskiego, Członkowie Zespołu ekspertów Prawnych Fundacji im. Stefana Batorego, Forum Obywatelskiego Rozwoju (FOR), Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Instytut Prawa i Społeczeństwa INPRIS, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Sędziów Sądów Administracyjnych, Stałe Prezydium Forum Współpracy Sędziów, Stowarzyszenie im. Profesora Zbigniewa Hołdy, Stowarzyszenie Prokuratorów „LEX SUPER OMNIA”, Stowarzyszenie Sędziów Polskich „IUSTITIA”, Stowarzyszenie Sędziów „THEMIS”, Wolne Sądy (stanowisko dostępne poprzez stronę - https://komitetobronysprawiedliwosci.pl/app/uploads/2019/11/Wsp%C3%B3lne-stanowisko_final.pdf).

⁵ Wedle danych zebranych na podstawie uchwał nowej KRS na dzień 9 grudnia 2019 r. 644 osób jest objętych wnioskiem KRS o powołanie na stanowisko sędziego, a 14 wnioskiem o powołanie na stanowisko asesora WSA 14 (dane zebrane przez Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR).

“wszystkie te nominacje sędziowskie będą mogły zostać uznane za dokonane z naruszeniem prawa unijnego, tj. zasady skutecznej ochrony sądowej. Wszystkie te sądy – niezależnie od ich właściwości, rodzaju i szczebla – mogą bowiem potencjalnie orzekać o kwestiach związanych z prawem UE”. Powyższe stanowisko wynika z faktu, że podważony wyrokiem TSUE i wyrokiem Sądu Najwyższego status KRS powoduje wadliwość powołanie nie tylko Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, ale także innych organów, w których zasiadają sędziowie powołani przez tę KRS. Wskazany przez TSUE standard niezależności organu sądowego jest bowiem powszechny, a więc musi być spełniony przez każdy organ sądowy orzekający w ramach Unii Europejskiej. Zależność KRS od władzy ustawodawczej i wykonawczej nie jest przecież czynnikiem jednorazowym, który wystąpił jedynie przy powołaniu sędziów zasiadających w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego. Przeciwnie, jest to czynnik stały, który w sposób permanentny ciąży nad każdym powołaniem sędziowskim, dokonany przez KRS, a tym samym powoduje poważne wątpliwości co do możliwości orzekania takich sędziów i wątpliwości co do statusu ich orzeczeń.

Wskazane powyżej znaczenie wyroku TSUE nakłada na organy państwa polskiego obowiązek zapewnienia, że po wyroku TSUE wszystkie orzeczenia polskich sądów będą w pełni respektowane w Polsce i za granicą, w szczególności zapewnienia, że wątpliwy status sędziów powołanych przez zależną od władzy ustawodawczej i wykonawczej KRS nie będzie negatywnie rzutował na ważność i skuteczność rozstrzygnięć sądowych, uzyskiwanych przez polskich obywateli i polskich przedsiębiorców. Postępowanie sądowe, trwające często kilka lat, musi się kończyć niepodważalnym rozstrzygnięciem, które – zgodnie z zasadą pewności prawa – pozwala stronom definitywnie zakończyć spór prawny i prowadzić dalszą swoją aktywność w zaufaniu do trwałości dokonanych przez sąd ustaleń. W obecnej sytuacji, po wydaniu wyroku TSUE i orzeczenia Sądu Najwyższego, to zaufanie jest podważone wskutek orzekania sędziów, których wyroki nie będą uznawane przez sądy krajów UE. Każde z orzeczeń wydanych przez kilkuset sędziów powołanych przez KRS zależną od władzy ustawodawczej i wykonawczej może zostać w przyszłości prawnie zakwestionowane, ponieważ na podstawie interpretacji przedstawionej w wyroku TSUE podważony zostać może status sędziego to orzeczenie wydającego. Sytuacja tak dalece posuniętej niepewności prawnej jest niedopuszczalna, a na władzach Rzeczypospolitej ciąży obowiązek jej zaradzenia. Obowiązek ten wynika między innymi z wyrażonej w Preambule Konstytucji RP zasady sprawności działania władz publicznych – tylko organy sądowe mogące wydawać wiążące, niepodważalne rozstrzygnięcia, są sprawnymi instytucjami państwowymi, i tylko

takie organy zapewniają jednostkom skuteczne środki prawne, wymagane przepisami prawa Unii Europejskiej.

Z powyższych względów proponowana ustawa ma na celu usunięcie przyczyn powodujących wątpliwości co do statusu sędziów powołanych przez KRS, której status został zakwestionowany przez TSUE i Sąd Najwyższy. Zapewnienie KRS odpowiedniej niezależności od władz ustawodawczej i wykonawczej wymaga jej ponownego powołania w sposób, który nie będzie budził wątpliwości faktycznych i prawnych co do niezależności tego konstytucyjnego organu. W tym celu proponowana ustawa przewiduje zakończenie kadencji obecnej KRS i wybranie nowej, według zasad zapewniających odpowiednią reprezentację środowiska sędziowskiego, niezależność oraz gwarancję właściwego funkcjonowania KRS, będącego jednym z kryteriów jej niezależności, wskazanym w wyroku TSUE. Właściwe funkcjonowanie KRS polegać ma w szczególności na efektywnym wykonywaniu jej konstytucyjnej funkcji, jaką zgodnie z art. 186 ust. 1 Konstytucji RP jest stanie na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów, która to funkcja obecnie nie jest realizowana.

W efekcie przyjęcia proponowanych zmian nowo wybrana KRS będzie w stanie powoływać sędziów, których status nie będzie już budził wątpliwości w świetle wyroku TSUE. Jednocześnie, postanowienia proponowanej ustawy przewidują swoisty proces weryfikacji sędziów powołanych już przez obecną KRS. Proces ten pozwoli na uzdrowienie sytuacji w polskim wymiarze sprawiedliwości poprzez usunięcie jakichkolwiek wątpliwości co do statusu tych sędziów, a tym samym co do statusu wydawanych przez nich orzeczeń.

3. Uzasadnienie zmian wprowadzanych w ustawie o Krajowej Radzie Sądownictwa

Projekt przewiduje zastąpienie dotychczasowego modelu wyboru sędziów do KRS przez Sejm RP (derogacja art. 9a ustawy o KRS), który w świetle orzeczenia TSUE należy uznać za źródło braku niezależności KRS od władzy ustawodawczej, modelem opartym na zasadzie wyborów bezpośrednich i powszechnych wśród sędziów, z istotnym uczestnictwem organizacji innych prawniczych zawodów zaufania publicznego oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Wychodzi tym samym naprzeciw oczekiwany zmianom w KRS, służącym naprawie oraz odbudowaniu zaufania do Krajowej Rady Sądownictwa, a także rozszerzenia transparentności i społecznej kontroli procesu powoływania sędziów.

Konstytucja RP w art. 187 ust. 3. stanowi o kadencji „wybranych członków Krajowej Rady Sądownictwa”. Wybranymi członkami Rady jest 21 członków, w tym 15 sędziów, 4

posłów i 2 senatorów (art. 187 ust. 1 pkt 2 i 3 Konstytucji RP). Określenie „wybrani członkowie Rady” zostało wprowadzone dla odróżnienia od osób wchodzących w skład Rady z urzędu z tytułu pełnionej funkcji i przedstawiciela Prezydenta RP. Przepis art. 187 ust. 1 pkt 2 Konstytucji RP przewiduje w składzie Krajowej Rady Sądownictwa 15 sędziów wybieranych przez sędziów spośród sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych, sądów administracyjnych i sądów wojskowych. Celem projektu jest urzeczywistnienie zasad samorządności sędziowskiej poprzez wprowadzenie nowego, w pełni demokratycznego modelu wyłaniania przedstawicieli sędziów do konstytucyjnego organu stojącego na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

Wybór sędziów do rady sądownictwa powinien być dokonywany przez środowisko sędziowskie. Taki jest europejski standard. Należy tu przypomnieć treść *„Opinii Rady Wykonawczej Europejskich Sieci Rad Sądownictwa (ENCJ) na temat projektów ustaw przedstawionych przez rząd polski”* z dnia 30 stycznia 2017 r. Podkreśla ona, że *„Europejska Sieć Rad Sądownictwa ma w tej materii jasne normy, które stanowią, iż mechanizm powoływania członków Rady wybieranych spośród sędziów musi być systemem, który wyklucza ingerencję władzy wykonawczej lub ustawodawczej”*. Europejska Sieć Rad Sądownictwa podkreśla również, że mechanizm powoływania członków Rady wybieranych spośród sędziów musi *„wykluczać ingerencję władzy wykonawczej lub ustawodawczej, a wybór sędziów powinien być dokonywany jedynie przez innych sędziów na zasadzie szerokiej reprezentacji odpowiednich sektorów władzy sądowniczej”*.

Z kolei w opinii Komisji Weneckiej z 2015 r. na temat Bułgarii (CDL-AD(2015)022-e) wskazano, że *„Komisja preferuje jednakże systemy, w których istotna część lub większość członków Rady Sądownictwa byłaby wybierana przez samą władzę sądowniczą. Aby zapewnić demokratyczny mandat Rady Sądownictwa, inni członkowie powinni być wybierani przez Parlament spośród osób o odpowiednich kwalifikacjach prawniczych”*.

Wskazane zasady znajdują swoje odzwierciedlenie również w *„Podstawowych zasadach niezależności sądów i niezawisłości sędziów zatwierdzonych przez Zgromadzenie Ogólne ONZ (rezolucje: 40/32 z dnia 29 listopada 1985 roku i 40/146 z dnia 13 grudnia 1985 roku)”* oraz *„Zaleceniach Nr R(94) Komitetu Ministrów dla Państw Członkowskich Rady Europy dotyczących niezawisłości, sprawności i roli sędziów (przyjętych przez Komitet Ministrów w dniu 13 X 1994 roku na 516 posiedzeniu zastępców ministrów)”*. Zgodnie z określonymi w tych dokumentach zasadami, wszystkie decyzje dotyczące kariery zawodowej

sędziów powinny się opierać na obiektywnych kryteriach, a rekrutacji i awansowania sędziów powinno się dokonywać na podstawie ich osiągnięć z uwzględnieniem ich kwalifikacji, prawości, zdolności i sprawności. Podobnie Europejska Karta Ustawowych Zasad dotyczących Sędziów⁶ przewiduje w punkcie 1.3: „*W odniesieniu do każdej decyzji dotyczącej naboru, rekrutacji, nominacji, przebiegu kariery zawodowej czy zakończenia wykonywania zawodu przez sędziego, statut przewiduje udział organu, niezależnego od organów władzy wykonawczej i ustawodawczej, w którym co najmniej połowa zasiadających to sędziowie wybierani przez innych sędziów, zgodnie z zasadami zapewniającymi jak najszerszą reprezentację sędziów*”.

Powyższe regulacje zakładają, aby w Radzie znajdowała się możliwie najszerza reprezentacja sędziów. W odniesieniu do dotychczasowych zasad wyboru podnoszono, że kurialny system wyboru deprecjonuje rolę sędziów sądów rejonowych. Projektowana regulacja zmierza do zapewnienia sędziom tych sądów reprezentacji w Radzie odpowiedniej do ich liczebności.

Z uwagi na powyższe projektowana ustawa zakłada wprowadzenie parytetów liczby miejsc obsadzanych przez sędziów poszczególnych sądów, tak, aby sędziowie każdego szczebla sądownictwa wyłaniali członków Rady w pełni demokratycznych i bezpośrednich wyborach i mieli odpowiednią reprezentację. Do najistotniejszych rozstrzygnięć zawartych w tych przepisach należy zaliczyć:

- Zgodnie z ustawą głosowanie w wyborach ma być tajne i bezpośrednie, a także powszechne w środowisku sędziowskim. Ustawodawca zakłada, że wybory wygrywa kandydat z największą liczbą głosów, a w razie równej liczby głosów sędzia starszy służbą (projektowane rozwiązanie ma zapobiec kosztownemu procesowi ponownych wyborów, przy założeniu, iż uzyskanie równej liczby głosów jest mało prawdopodobne z uwagi na liczbę głosujących). W wyborach będzie można głosować na tylu kandydatów, ile miejsc jest obsadzanych. Głosowanie będzie odbywać się tego samego dnia w siedzibach sądów, co zapewni ich niezakłóconą pracę. Ustawowym obowiązkiem sędziego będzie wzięcie udziału w wyborach. Prezes sądu, w którego siedzibie będzie przebiegało głosowanie zapewni jego prawidłowy przebieg, to jest sporządzi listę sędziów głosujących w wyborach, wyda karty do

⁶ <http://bip.ms.gov.pl/pl/ministerstwo/wspolpraca-miedzynarodowa/wspolpraca-europejska/europejskie-standardy-prawne-dotyczace-sedziow>.

głosowania, powoła komisję skrutacyjną, umożliwi oddanie głosu z zachowaniem tajności wyboru oraz przekaże po wyborach komisji wyborczej głosy oddane, niewykorzystane karty do głosowania oraz listę głosujących sędziów.

- Ustawa znacząco zwiększa liczbę podmiotów uprawnionych do zgłoszenia kandydatów na członków KRS wywodzących się ze środowiska sędziowskiego. Ustawa przewiduje, że poza grupą sędziów kandydata do KRS mogą zgłosić także Rzecznik Praw Obywatelskich, Naczelna Rada Adwokacka, Krajowa Rada Radców Prawnych, Krajowa Rada Prokuratorów, organy uczelni publicznych uprawnione do nadawania stopnia naukowych w zakresie nauk prawnych, a także grupa co najmniej 2 tysięcy obywateli.
- Wyłączenie możliwości ubiegania się o członkostwo w Krajowej Radzie Sądownictwa przez sędziów, którzy w okresie 5 lat byli delegowani do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości lub innej jednostce organizacyjnej podległej Ministrowi Sprawiedliwości lub przez niego nadzorowanej, a także Kancelarii Prezydenta RP lub urzędzie obsługującym Ministra Spraw Zagranicznych. Ograniczenie w tym przypadku możliwości ubiegania się o stanowisko w KRS znajduje uzasadnienie w dotychczas zgromadzonych opiniach i stanowiskach Krajowej Rady Sądownictwa oraz orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 stycznia 2009 r.(sygn. K.45/07). Krajowa Rada Sądownictwa kilkakrotnie wyrażała pogląd, że sędzia oddelegowany do pełnienia czynności w Ministerstwie Sprawiedliwości nie może aktywnie uczestniczyć w orzekaniu, a delegacja do tych czynności powinna być czasowa. Z kolei Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 2009 r. uznał, że łączenie przez sędziego funkcji orzeczniczych z wykonywaniem czynności administracyjnych, na podstawie delegowania do Ministerstwa Sprawiedliwości i jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Sprawiedliwości jest niezgodne z zasadą podziału i równowagi władzy. Narusza też niezależność sądów, gdyż powoduje zacieranie się różnicy między wykonywaniem wymiaru sprawiedliwości a pracą na rzecz władzy wykonawczej. Sędziowie delegowani do Ministerstwa Sprawiedliwości, Kancelarii Prezydenta RP, czy ministerstwa Spraw Zagranicznych pełnią funkcje urzędnicze w ramach władzy wykonawczej. Ich powołanie w skład KRS, jako organu mającego konstytucyjną pieczę nad niezależnością sądów i niezawisłością sędziów byłoby – z uwagi na ochronę tych standardów i wartości – dalece nie wskazane.

- Przeprowadzenie wysłuchania publicznego kandydatów na sędziów, obejmujące ich wystąpienie oraz możliwość zadawania pytań przez obywateli, które byłoby także transmitowane w Internecie.
- Stworzenie możliwości przeprowadzenia wyborów do KRS w systemie elektronicznym, co znacząco usprawniłoby proces wyłaniania członków KRS spośród sędziów.
- Powołanie Rady Społecznej przy Krajowej Radzie Sądownictwa, jako organu opiniodawczo–doradczego, której głównym zadaniem jest opiniowanie kandydatów na sędziów i przedstawienie tej opinii podczas posiedzeń KRS.
- Określenie jednolitej ścieżki odwoławczej pozwalającej na sądową kontrolę legalności uchwał KRS przez Sąd Najwyższy (nowe brzmienia art. 44 ust. 1).

Przewidziane ustawą zmiany w zakresie wyboru członków KRS reprezentujących środowisko sędziowskie pozwolą na odzyskanie przez Radę zdolności do realizacji jej podstawowego konstytucyjnego zadania jakim jest stanie na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów.

4. Uzasadnienie zmian wprowadzanych do ustawy o Sądzie Najwyższym i niektórych innych ustaw

Jedną z istotnych tez, wynikających zarówno z Wyroku TSUE, jak i Wyroku SN, jest wyraźne wyartykułowanie wątpliwości co do statusu Izby Dyscyplinarnej jako sądu w rozumieniu prawa UE. W świetle przywołanych wyroków, a także poglądów doktryny prawa⁷, Izba Dyscyplinarna nie spełnia podstawowych wymagań pozwalających uznać ją za niezależny i niezawisły sąd. Zarówno prawo UE, jak i Konstytucja nie przewidują instytucji zajmujących się wymiarem sprawiedliwości, które znajdują się poza strukturą niezależnego i niezawisłego sądownictwa, stanowiąc w istocie sąd wyjątkowy.

Prawidłowe wykonanie wyroku TSUE wymaga zatem likwidacji Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego oraz przekazania spraw, którymi Izba ta się zajmowała innym izbom lub składom Sądu Najwyższego lub innym sądom. Zmiana przewidziana w ustawie o SN sprowadza się w istocie do derogacji tych przepisów, które odnoszą się do Izby Dyscyplinarnej lub Prezesa SN kierującego pracami Izby Dyscyplinarnej.

⁷ W. Wróbel: *Izba Dyscyplinarna jako sąd wyjątkowy w rozumieniu art. 175 ust. 2 Konstytucji RP*, Palestra 1-2/2019, s. 17 i n.

Ponadto w ustawie o SN dokonano także kilku koniecznych zmian zmierzających do przywrócenia jego niezależności od władzy wykonawczej. Przywrócono autonomię regulaminową Sądowi Najwyższemu, tj. regulację, zgodnie z którą Regulamin Sądu Najwyższego uchwała Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego. Obecnie regulamin ten nadaje Prezydent RP.

Nowelizacje pozostałych ustaw służą podobnemu celowi. Z ustawy o ustroju sądów wojskowych, ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej, ustawy o ustroju sądów powszechnych oraz ustawy o prokuraturze, deroguje się przepisy odnoszące się do Izby Dyscyplinarnej SN oraz Prezesa SN kierującego Izbą Dyscyplinarną SN.

W ustawie o ustroju sądów powszechnych wprowadza się także zmiany, które zmierzają do zmniejszenia wpływu organów władzy wykonawczej (Ministra Sprawiedliwości) na przebieg postępowania dyscyplinarnych, przekazując kompetencje przynależne dotychczas Ministrowi Sprawiedliwości, na rzecz Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

5. Uzasadnienie przepisów przejściowych i dostosowujących

Uzasadnienie regulacji przejściowej i dostosowującej należy rozpocząć od stwierdzenia, że po raz pierwszy w Polsce, jako demokratycznym państwie prawnym, zdarzyła się sytuacja, w której działania ustawodawcy w wymiarze sprawiedliwości – prowadzone pośpiesznie, bez należytej rozwagi i refleksji merytorycznej, wbrew opinii ekspertów i organizacji społecznych – doprowadziły do tak poważnego kryzysu funkcjonalnego i chaosu orzeczniczego, a także podważenia standardów pewności prawa. Chcąc w związku z tym wykonać w sposób pełny i systemowy orzeczenie TSUE, rozwiewając wątpliwości dotyczące zarówno statusu KRS, jak i podejmowanych uchwał, należy rozstrzygnąć następujące problemy prawne:

- określić status sędziów powołanych przez Sejm na stanowisko członka KRS oraz zasady i tryb ich zastąpienia przez sędziów wybranych zgodnie z prawem UE, gwarantujących zachowanie standardów niezależności i niezawisłości w pracach Rady.

Projekt przewiduje, że mandat członków Krajowej Rady Sądownictwa, wybranych na podstawie art. 9a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1 wygasa z dniem wejścia w życie niniejszej

ustawy. Kadencja tych sędziów nie korzysta z ochrony konstytucyjnej przewidzianej w art. 187 ust. 3 Konstytucji RP, gdyż sędziowie ci zostali powołani na swoje stanowiska z naruszeniem konstytucyjnej kadencji poprzedników. Konstytucja RP nie obejmuje swoją ochroną – jak wynika z bogatego orzecznictwa TK dotyczącego standardów państwa prawnego – uprawnień nabytych niesłusznie, w sposób niegodziwy, czy sprzeczny z prawem. Ponadto, jak wynika z Wyroku TSUE i Wyroku SN dotychczasowy skład KRS nie gwarantował prawidłowej realizacji podstawowej funkcji KRS, jaką jest stanie na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Z punktu widzenia podstawowych zasad ustrojowych, w tym obowiązku dbania o dobro wspólne (art. 1 Konstytucji RP) i zachowanie standardów praworządności (art. 7 Konstytucji RP), konieczne jest niezwłoczne przywrócenie konstytucyjnego standardu w zakresie działania KRS. Dlatego odwołanie dotychczasowych członków KRS, powołanych spośród sędziów przez Sejm RP, z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy jest uzasadnione.

Projekt przewiduje procedurę pozwalającą na dokonanie niezwłocznego wyboru nowych członków KRS, w sposób gwarantujący należyłą reprezentację środowiska sędziowskiego.

- określić sposób rozstrzygnięcia spraw indywidualnych zawisłych przed KRS, które do dnia wejścia w życie ustawy nie zostały rozstrzygnięte.

Projekt przewiduje, że rozpatrywanie tych spraw zostanie umorzone (postępowanie w sprawie indywidualnej dotyczącej powołania do pełnienia urzędu sędziego albo asesora sądowego w sądzie administracyjnym) albo zawieszone do czasu ukonstytuowania się KRS w składzie zgodnym z Konstytucją i prawem UE (pozostałe sprawy indywidualne). „Ważność” zachowają ogłoszenia o wolnych stanowiskach sędziowskich i asesorskich.

- określić status prawny spraw rozstrzygniętych uchwałami KRS wydanymi w składzie niezgodnym z prawem UE.

Projekt przewiduje, że uchwały w sprawach dotyczącej powołania do pełnienia urzędu sędziego albo asesora sądowego w sądzie administracyjnym tracą moc, a w pozostałych sprawach indywidualnych, na wniosek uczestnika, podlegają ponownemu rozpatrzeniu. Skutkiem tego będzie obowiązek ponownego rozstrzygnięcia wszystkich konkursów na wolne stanowiska sędziowskie i asesorskie, które zostały już rozstrzygnięte uchwałami KRS.

Osoby, które zostały objęte wnioskiem KRS o powołanie na stanowiska sędziowskie mogą obecnie znajdować się w dwóch różnych sytuacjach prawnych, tj.: (1) zostać objęte wnioskiem KRS o powołanie na stanowisko sędziego i oczekiwać na powołanie przez Prezydenta RP, (2) zostać objęte wnioskiem KRS o powołanie na stanowisko sędziego i powołane na to stanowisko przez Prezydenta RP. Jak wynika z danych dostępnych na podstawie analizy uchwał KRS oraz postanowień Prezydenta RP do dnia 9 grudnia 2019 r., KRS, w składzie z udziałem sędziów powołanych na podstawie art. 9a ustawy, wystosował do Prezydenta RP wnioski o powołanie 644 sędziów i 14 asesorów w WSA. Z tej grupy: (1) 282 sędziów i 6 asesorów w WSA zostało objętych wnioskiem KRS i oczekuje na powołanie przez Prezydenta RP, (2) 360 sędziów i 8 asesorów w WSA zostało objętych wnioskiem KRS i powołanych przez Prezydenta RP na urząd sędziego oraz rozpoczęło działalność orzeczniczą.

Przepis art. 9 ustawy będzie skuteczny wobec osób objętych wnioskiem KRS i oczekujących na powołanie przez Prezydenta RP. Fakt powołania na stanowisko sędziowskie przez Prezydenta RP powoduje, że sędziowie znajdujący się w drugiej ze wskazanych grup korzystają z konstytucyjnej ochrony dotyczącej statusu sędziego i nieusuwalności z zajmowanego urzędu. Zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem złożenie sędziego z urzędu może nastąpić wyłącznie na mocy orzeczenia dyscyplinarnego. Ponowne rozpatrzenie sprawy przez KRS nie będzie zatem miało wpływu na ich status sędziowski.

- określić status prawny sędziów powołanych, na wniosek KRS w składzie niezgodnym z prawem UE, na urząd sędziego przez Prezydenta RP.

Zgodnie z art. 180 ust. 1 i 2 Konstytucji RP sędziowie są nieusuwalni, a ich ewentualne złożenie z urzędu może nastąpić wyłącznie na mocy orzeczenia sądu, wydanego po spełnieniu przesłanek ustawowych. Wartości te powinny zostać bezwzględnie zachowane w toku wykonywania wyroku TSUE. Z tego względu status prawny sędziów, którzy zostali powołani przez Prezydenta na wniosek KRS, w składzie sprzecznym z prawem UE, może zostać oceniony wyłącznie przez sąd w postępowaniu dyscyplinarnym.

W świetle orzeczeń TSUE i SN nie ulega jednak wątpliwości, że osoby te zostały powołane na stanowisko sędziowskie w sposób dotknięty poważnymi wadami prawnymi. Ustawodawca nie może od tego faktu abstrahować, gdyż ma to istotne znaczenie dla stabilności systemu wymiaru sprawiedliwości w Polsce. Status prawny tych sędziów może

być bowiem skutecznie kwestionowany w toku postępowania procesowego w sprawach zawisłych przed sądami orzekającymi z ich udziałem. Konsekwencją tego będzie istotne osłabienie pewności prawa, stabilności wymiaru sprawiedliwości, a także skuteczności rozstrzygnięć sądów w Polsce w obrocie międzynarodowym. Należy w tym miejscu podkreślić, że wadliwość dotycząca powołania sędziów, o której mowa, nie jest winą sędziów ubiegających się o wolne stanowiska sędziowskie, lecz prawodawcy, który ukształtował skład KRS w sposób sprzeczny z prawem UE. Wadliwość w zakresie powołania została jednak stwierdzona orzeczeniem TSUE oraz SN, zapewne będzie także potwierdzana kolejnymi orzeczeniami TSUE wydawanymi w odpowiedzi na pytania prejudycjalne, a jej konsekwencję dotyczą wszystkich sędziów powołanych na wniosek KRS, w której skład wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy o KRS. Biorąc pod uwagę konieczność ochrony dobra wymiaru i jednoznacznego rozwiązania powyższego problemu, ustawodawca wprowadza odpowiednią regulację dostosowującą, która dotyczy sędziów powołanych przez Prezydenta i ma – w zgodzie z Konstytucją RP – rozwiązać opisany problem dotyczący wymiaru sprawiedliwości.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy zajmowanie stanowiska sędziego przez sędziów Sądu Najwyższego, sędziów sądów powszechnych, wojskowych, administracyjnych, na które sędziowie zostali powołani na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w której zasiadali sędziowie wybrani w jej skład na podstawie art. 9a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, jako sprzeczne z prawem Unii Europejskiej, stanowi oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawa, która może skutkować orzeczeniem sądu dyscyplinarnego o złożeniu sędziego z urzędu.

Od dnia wydania wyroku TSUE nie ma już wątpliwości co do tego, że sędziowie SN, sądów powszechnych, wojskowych i administracyjnych powołani na wniosek KRS, w której zasiadali członkowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy o KRS, zostali powołani z naruszeniem prawa UE. Od tego dnia sędziowie ci mają pełną świadomość tego, że zostali powołani na zajmowane stanowiska w sposób wadliwy. W tym kontekście dalsze zajmowanie tego stanowiska, bez poddania się procedurze uzdrawiającej ich status, o której mowa niżej, należy uznać za delikt dyscyplinarny. Trwanie w tym delikcie powinno skutkować złożeniem z urzędu.

W art. 11 ustawodawca przewiduje, że sędziowie, którzy zostali powołani na urząd z wadą prawną mogą w terminie miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy skorzystać z prawa do zrzeczenia się urzędu, wówczas powrócą na zajmowany wcześniej urząd lub stanowisko

pracy. Kandydatura sędziego, powołanego obecnie w sposób wadliwy, będzie mogła zostać ponownie rozpatrzona przez prawidłowo wybraną KRS, a sędzia będzie mógł zostać powołany przez Prezydenta na stanowisko sędziowskie w sposób wolny od wątpliwości prawnych.

- określić status orzeczeń wydanych przez sędziów powołanych z wadą prawną.

Nieprawidłowe powołanie sędziów skutkuje także wadliwością wydawanych przez nich orzeczeń. Zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem orzeczenie wydane przez sąd, w składzie którego uczestniczyła osoba nieuprawniona podlega wznowieniu. Ustawodawca przewiduje zatem w art. 12, że orzeczenia wydane przez sędziów, powołanych z wadą prawną zachowają moc, ale będą mogły być zaskarżone, albo poddane wznowieniu, gdyż w składzie sądu uczestniczyła osoba nieuprawniona do orzekania.

Biorąc pod uwagę dobro wymiaru sprawiedliwości możliwość wznowienia termin na złożenie wniosku o wznowienie postępowania albo skargi o wznowienie postępowania w oparciu o podstawę wznowienia, o której mowa, należy ograniczyć do 1 roku od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Koszt postępowania w sprawie wznowienia postępowania ponosił będzie Skarb Państwa.

- określić status sędziów Izby Dyscyplinarnej SN oraz sądów dyscyplinarnych i rzeczników dyscyplinarnych.

Projekt przewiduje się też, że: orzeczenia wydane przez osoby orzekające w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego są nieważne, stosunek służbowy osób powołanych w skład Izby Dyscyplinarnej wygasa z dniem wejścia w życie ustawy, sprawy w toku należące dotychczas do właściwości Izby Dyscyplinarnej po wejściu w życie niniejszej ustawy zostaną przejęte przez Izbę Karną (sprawy dyscyplinarne), albo Izbę Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (sprawy „pracownicze”).

Odrębność i szczególny charakter Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego wobec SN i innych organów wymiaru sprawiedliwości w Polsce były wyraźnie podkreślane w toku prac nad ustawą z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. Wynika to także z licznych przepisów tej ustawy (pozycja ustrojowa właściwa dla sądu wyjątkowego, odrębność regulaminowa i budżetowa od SN). Orzeczenie TSUE oraz orzeczenie SN potwierdzają, że Izba Dyscyplinarna została ustanowiona obok systemu wymiaru sprawiedliwości w Polsce i nie

sposób jej uznać za sąd w rozumieniu prawa UE. Przewidziana przepisami niniejszej ustawy likwidacja Izby Dyscyplinarnej pociąga za sobą zatem stwierdzenie nieważności wszystkich wydanych przez nią rozstrzygnięć, a także zakończenie stosunku służbowego urzędników powołanych w jej skład. Urzędnicy Ci nie posiadają prawa do zachowania uposażenia właściwego dla przejścia sędziego w stan spoczynku.

Zgodnie z art. 13 ustawy kadencje sędziów sądu dyscyplinarnego przy wojskowym sądzie okręgowym oraz przy sądzie apelacyjnym wygasają w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, o ile w terminie tym Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego nie postanowi o dalszym sprawowaniu przez daną osobę obowiązków sędziego sądu dyscyplinarnego. Podobnie – w terminie miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy – wygasa mandat Rzecznika Dyscyplinarnego Sądów Wojskowych i Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sądów Wojskowych oraz Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych i Zastępców Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych.

6. Oświadczenie o zgodności z prawem UE

Ustawa jest zgodna z prawem UE. Wprowadzane zmiany normatywne służą zapewnieniu zgodności krajowego systemu prawnego z prawem UE, wykonując orzeczenia TSUE z dnia 19 listopada 2019 r.

.....

Tłoczono z polecenia Marszałka Senatu

.....